

ТКАЧЕНКО

Сергій Анатолійович
nukoblikaudit@inbox.ru

к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту, в.о. ректора Вищого навчального закладу «Міжнародний технологічний університет «Миколаївська політехніка»

УДК 338.242.2:[65.012.122:338.43]

ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ КРИТЕРІЇВ ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДСИСТЕМИ ІНТЕГРОВАНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ У СИСТЕМАХ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ, ВИРОБНИЧИХ ОБ'ЄДНАНЬ КРАЇНИ

APPROACHES TO THE DEFINITION EVALUATING CRITERIA OF ECONOMIC EFFICIENCY OF THE INTEGRATED ECONOMIC DIAGNOSTIC SUBSYSTEM IN STRATEGIC MANAGEMENT SYSTEMS OF ACTIVITY BUSINESS, COUNTRY'S PRODUCTION ASSOCIATIONS

У даній науково-практичній статті обґрунтовано цілий ряд підходів до визначення загальних та часткових критеріїв оцінки економічної ефективності (рентабельності) для підсистеми інтегрованої економічної діагностики. Розглянуто деякі домінуючі критерії оцінки економічної ефективності (продуктивності), які оцінюють якісні характеристики інформаційної системи функції інтегрованої економічної діагностики і ін.

В данной научно-практической статье обосновано целый ряд подходов к определению общих и частных критериев оценки экономической эффективности (рентабельности) для подсистемы интегрированной экономической диагностики. Рассмотрены некоторые доминирующие критерии оценки экономической эффективности (производительности), которые оценивают качество информационной системы подсистемы интегрированной экономической диагностики и др.

This scientific article substantiates a number of approaches to determine total and partial evaluation criteria of economic efficiency (profitability) for of the integrated economic subsystem diagnostics. Some considered the dominant assessment criteria of economic efficiency (productivity) to assess the quality of the information system functions of the integrated economic diagnostics, others.

Ключові слова: визначення, виробничі об'єднання, діяльність, економічна ефективність, інтегрована економічна діагностика, країна, критерії, оцінка, підприємство, підхід та система стратегічного керування

Ключевые слова: деятельность, интегрированная экономическая диагностика, критерий, научно-производственное объединение, определение, оценка, подсистема, подход, промышленное предприятие, система стратегического управления, страна, экономическая эффективность и цель

Keywords: Activity, Integrated economic diagnostics, criterion, Scientific and production association, Definition, Assessment, subsystem, an approach, Industrial enterprise, System of strategic management, a country, Economic efficiency, target

ВСТУП

При характеристиці мети функції інтегрованої економічної діагностики дуже важливо чітко визначити її критерії оцінки економічної ефективності (рентабельності), тобто ті показники, за якими можна судити про ступінь і повноту реалізації цілі. Виробничо-господарська політика вимагає отримання для цілей системи стратегічного управління всебічної інформації при мінімальних затратах на її формування та перетворення. Виходячи із цієї посилки необхідним логічним елементом системного підходу у процесі створення підсистеми інтегрованої економічної діагностики має бути визначення такого критерію оцінки економічної ефективності (результативності) її функціонування, за величиною якого можна було б судити про перевагу того чи іншого варіанта побудови функції управління, ін.

Якщо генеральна мета підсистеми управління виражається її цільовою функцією, то критерій оцінки економічної ефективності (рентабельності) являє чисельне вираження цільової функції. При цьому слід зазначити той факт, що вибір критерію

оцінки економічної ефективності (продуктивності) - показника, який дозволяє судити про ступінь і повноту реалізації мети, - представляє у даний час одну із найбільш складних та дискусійних проблем. При формуванні такого критерію оцінки економічної ефективності (якості) як для усього виробництва у цілому, так і для різних систем управління й їх частин виникають значні труднощі теоретико-методологічного характеру. Саме цим можна пояснити той факт, що проєктувальники систем управління та дослідники вчені-економісти у літературних працях і науково-дослідних роботах із питань управління [1-10] та інших, до цих пір не мають загальновизнаного критерію оцінки економічної ефективності, проєктувати й формувати функціонально розвинуті системи стратегічного управління спеціального призначення, без якого дуже важко. Такий стан змушує розробників систем управління у кожному конкретному випадку висувати якісь свої критерії оцінки економічної ефективності, далеко не завжди задовільні за змістом, що, у кінцевому рахунку, нерідко негативно позначається на якості створюваних систем прогресивного управ-

ління і інше.

МЕТА РОБОТИ полягає у дослідженні цілого ряду підходів до визначення загальних та часткових критеріїв оцінки економічної ефективності (якості) із точки зору прийнятності їх для функції інтегрованої (сукупної) економічної діагностики.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Теоретико-методологічним базисом науково-практичної статті виступає діалектичний метод і змістовні положення теорії підсистеми інтегрованої економічної діагностики та системи стратегічного управління. У процесі дослідження знаходили використання наступні методи: *абстрактно-логічний* (для теоретико-методологічного узагальнення і формулювання конклюдентів); *монографічний* (при дослідженні теоретичних та практичних методик підсистеми інтегрованої економічної діагностики і системи стратегічного управління фірм); *економіко-статистичний, розрахунково-конструктивний, порівняльний* (при комплексному аналізі та оцінці стану функції інтегрованої економічної діагностики у системі стратегічного управління); *групування* (із метою надання характеристики сучасної прогресивної практики підсистеми інтегрованої економічної діагностики у системі стратегічного управління), ін.

РЕЗУЛЬТАТИ

У даний час запропонований цілий ряд підходів до визначення загальних і часткових критеріїв оцінки економічної ефективності (якості). Розглянемо деякі критерії оцінки економічної ефективності (дієвості), які оцінюють якість інформаційних систем управління: 1). Критерій мінімуму суми витрат на виробництво інформації та втрат у сфері управління від її неповноти і недостатньо високої якості; 2). Критерій максимуму сумарної цінності одержуваних даних при завданих витратах різних ресурсів; 3). Критерій мінімуму суми витрат усіх ресурсів при завданій програмі випуску системи інформації, тобто при завданих номенклатурі вихідних показників та характеристиках, їх періодичності, терміновості, достовірності.

Дослідження наведених критеріїв оцінки економічної ефективності (продуктивності) із точки зору прийнятності їх для підсистеми інтегрованої економічної діагностики показує, що два перших із них у теоретичному відношенні мають певну перевагу і пріоритет перед третім, так як вони розглядають систему інформаційних даних, по-перше, як частину системи стратегічного управління та, по-друге, як частину усієї системи управління виробничо-господарською діяльністю. Проте, у силу ряду причин їх застосування у реально існуючих у науково-виробничих об'єднаннях і на промислових підприємствах умовах практично неможливо та позбавлене значного сенсу. Справа у тому, що якщо витрати на створення і розвиток систем стратегічного управління можуть бути при діючій організації бухгалтерського обліку відображені досить точно, то втрати від неповноти, неякісності інформаційних даних через відсутність методів їх кількісної оцінки врахувати абсолютно неможливо. Неможливо також

через відсутність відповідного зваженого апарату виміряти у досить коректному вигляді цінність використовуваних у системі стратегічного управління даних та інше.

ВИСНОВКИ

Тому, із точки зору практичного застосування, на наш погляд, більш привабливим слід визнати третій критерій оцінки економічної ефективності (коефіцієнт корисної дії), який ставить у центр проблеми процес виробництва інформаційних даних, а також величину витрат ресурсів. Однак, незважаючи на те, що критерій мінімуму витрат значно спрощує проблему оцінки якості створюваних систем стратегічного управління, слід зазначити і один його суттєвий недолік – він не відображає справжньої економічної ефективності системи управління. Крім того, всі три розглянутих вище критерії оцінки економічної ефективності (корисного впливу), виражаючись абсолютною величиною, далеко не завжди прийнятні для порівняльної оцінки паралельно створюваних та функціонуючих систем стратегічного управління. Серед перспектив подальших розвідок у вищезначеному напрямку значною актуальністю відзначається питання пов'язане із пошуком критерію оцінки економічної ефективності на базі загального теоретико-методологічного підходу стосовно до підсистеми інтегрованої економічної діагностики і інше.

Список використаних джерел

1. Адаптивные модели в системах принятия решений: монография / под ред. Н.А. Кизима, Т.С. Клебановой. – Харьков: ИД «ИНЖЭК», 2007. – 368 с.
2. Армстронг, М. Performance Management. Управление эффективностью работы / Армстронг М., Бэрон А.; пер. с англ. – Москва: НИРО, 2005. – 384 с.
3. Браун, М.Г. Сбалансированная система показа-телей: на маршруте внедрения / М.Г. Браун; пер. с англ. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2005. – 226 с.
4. Войтов, А. Г. Эффективность труда и хозяйственной деятельности [Текст]: методология измерения и оценки / А.Г. Войтов; Изд.-торговая корпорация "Дашков и К°". - Москва: Дашков и К°, 2013. – 230 с.
5. Иванов, Ю. Б. Конкурентні переваги підприємства: оцінка, формування та розвиток / Ю.Б. Иванов, П.А. Орлов, О.Ю. Иванова.-Х.: ИНЖЕК, 2008.-352 с.
6. Мельников, Р.М. Оценка эффективности общественно значимых инвестиционных проектов методом анализа издержек и выгод [Текст]: учеб. пос. / Р.М. Мельников. - М.: Проспект, 2016. – 239 с.
7. Пономаренко, В.С. Багатомірний аналіз соціально-економічних систем [Текст] / В.С. Пономаренко, Л.М. Малярець. – Х.: ХНЕУ, 2009. – 384 с.
8. Райзберг, Б.А. Целевые программы в системе государственного управления экономикой [Текст] / Борис Абрамович Райзберг. – Москва: Маросейка: Лаборат. Книги, 2012. - 331с.: ил., табл.; ISBN 978-5-903271-79-5.
9. Сухарев, О.С. Теория эффективности экономики = The theory of effectiveness of economy / О.С. Сухарев. – Москва: Финансы и статистика, 2009. – 367, [1] с.: илл., таблиц.
10. Царев, В.В. Оценка экономической эффективности инвестиций. [разработка стратегий, методы оценки рисков, моделирование задач] / В.В. Царев. – СПб. [и др.]: Питер, 2004 (ГПП Печ. Двор). – 460 с.: ил., табл.